

XIII Seminarium WEP

Kazimierz Wacław Jackowski (1886-1940)

Kazimierz Wacław Jackowski (1886-1940)

Inżynier elektryk, świetny organizator, pionier radiotechniki, pierwszy szef radiotelegrafii WP, twórca Muzeum Techniki i Przemysłu w Warszawie, współzałożyciel (1922) i I prezes Stowarzyszenia Radiotechników Polskich (SRP), działacz SEP.

Urodzony 4 III w Warszawie jako syn Aleksandra Kaliksta i Emilii Pauliny z Trembińskich. Uczęszczał do prywatnego gimnazjum E. Rontalera.

Studiował na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej (1905-10), a następnie w Monachium – do 1912 r. Praktykę zawodową odbywał w wiedeńskich zakładach Siemens, gdzie kontynuował swe zainteresowania radiotechniką. Po powrocie

do Warszawy, podjął pracę w warszawskiej firmie "**Progress**" zajmującej się aparatami rentgenowskimi.

W roku 1915 został powołany do armii rosyjskiej. W warunkach wojennych odbył uzupełniające studia w Oficerskiej Szkole Inżynierii, gdzie powierzono mu prowadzenie wykładów z radiotechniki.

W 1917 r. pełnił służbę w rosyjskich formacjach łączności radiowej.

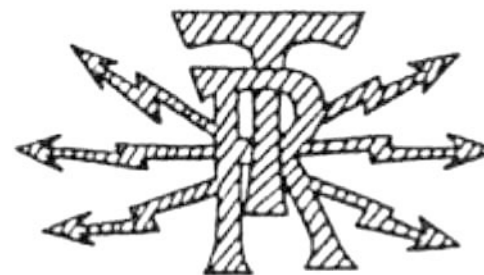
Po Rewolucji Październikowej powrócił do kraju i wstąpił do Wojska Polskiego (WP), gdzie jako specjalista pełnił funkcję szefa radiotelegrafii przy Naczelnym Dowództwie.

Jako jeden z trzech oficerów WP przejął z rąk zaborców niemieckich radiostację iskrową o mocy 4 kW, na Cytadeli Warszawskiej (XI 1918). Była to nowoczesna radiostacja firmy Telefunken. Za pomocą tej radiostacji zaczęto nawiązywać regularne połączenia ze stacjami zagranicznymi. Później była ona ważnym elementem kampanii wojennej.

W roku 1919 został kierownikiem sekcji radiotelegrafii Oddziału IIIa

Służby Łączności. W czasie wojny polsko-sowieckiej organizował wojska łączności. Był też członkiem Komisji Kwalifikacyjnej przy Inspektoracie Wojsk Łączności.

Rys.1. Znak wojsk radiotelegraficznych

Zajmował się także upowszechnianiem radiotechniki w kraju. Był inicjatorem powstania (1921), członkiem i pierwszym prezesem Stowarzyszenia Radiotechników Polskich (SRP).

Był działaczem Koła Elektrotechników w Warszawie. W latach 1913-15 był członkiem Zarządu Koła Elektrotechników przy Stowarzyszeniu Techników w Warszawie.

Był również działaczem Koła Warszawskiego SEP i władz centralnych SEP, np. w roku 1932 został wybrany członkiem Zarządu Głównego SEP (rys. 2).

Zarząd Główny Stowarzyszenia Elektryków Polskich w r. 1932—33.

W. Moroński	St. Śliwiński	B. Michelis	K. Jackowski	J. Podoski sekretarz generalny S.E.P.		
J. Bereszko III wiceprezes	Z. Rau II wiceprezes	F. Karśnicki I wiceprezes	T. Czaplicki Prezes	L. Staniewicz	T. Arlitewicz skarbnik	J. Tymowski sekretarz Zarządu G

Rys. 2. Zarząd Główny SEP (1932-33)

Był twórcą Kursów Radiotechnicznych, współtwórcą Instytutu Tele- i Radiotechnicznego (ITR) w Warszawie (rys. 3), oraz jednym z autorów włączenia SRP do SEP (1929). Wchodził w skład komitetu organizacyjnego I Ogólnopolskiej Wystawy Radiowej w Warszawie (1926). Współpracował z Polskim Towarzystwem Radiowym (PTR).

Jak wielu wybitnych inżynierów, K. Jackowski również był humanistą i odczuwał wyraźną potrzebę działania w tej dziedzinie. Interesował się tradycjami techniki i ochroną zabytków techniki. Początkowo koncentrował się na zabytkach techniki wojskowej.

W połowie lat 20. XX w. rozpoczął tworzenie Muzeum Przemysłu Wojskowego. Szybko jednak koncepcja ta uległa rozszerzeniu i objęła także inne dziedziny techniki. Powstało Muzeum Techniki i Przemysłu (MTiP) w Warszawie (1929), którego był założycielem i pierwszym dyrektorem (rys. 4).

Rys. 3. Poświęcenie tymczas. lokalu Inst. Radiotechnicznego (ITR) w W-wie, 1929.3.16

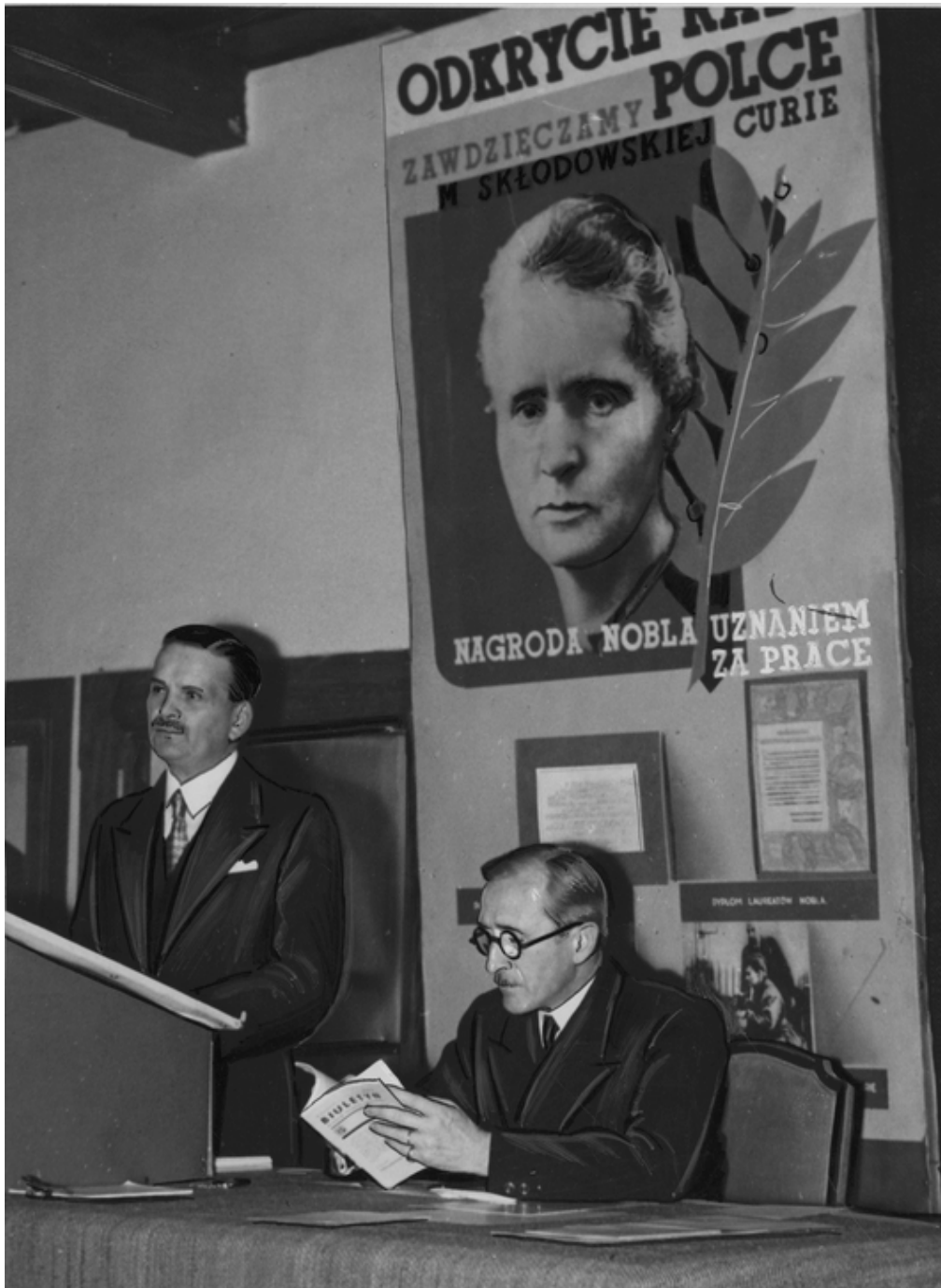
Muzeum Techniki i Przemysłu zostało zlokalizowane przy Krakowskim Przedmieściu i Tamce. Było ono placówką prężną i szybko się rozwijającą. Zgodnie z koncepcją inżyniera K. Jackowskiego miało ono być "ludową politechniką**" koncentrującą działalność na popularyzacji dziejów polskiej techniki i przemysłu, a także jej aktualnego stanu i problemów gospodarki kraju.**

Równolegle rozpoczął pionierską w Polsce akcję ochrony zabytków techniki, obejmującą najpierw ich wyszukiwanie, gromadzenie dokumentacji, a następnie działanie w zakresie praktycznego ich zabezpieczania.

Akcja ta koncentrowała się na terenie tzw. Zagłębia Staropolskiego (obecnie teren woj. świętokrzyskiego), gdzie MTiP otoczyło opieką dawną walcownię i pudlingarnię (oczuszczarnię surówki) z I połowy XIX w. w Sielpi k. Końskich. Muzeum Techniki i Przemysłu stworzyło tam swój oddział terenowy. Placówka ta nadal istnieje jako oddział Muzeum Techniki.

Rys. 4 . Otwarcie Muzeum Techniki i Przemysłu w W-wie 1933 XII 16

**Rys. 5. Muzeum Przemysłu i Rolnictwa
w Warszawie,
Przemawia K. Jackowski, siedzi
wicemin. Komunikacji A. Bob-
kowski**

Muzeum Techniki i Przemysłu, skupiało wokół swej działalności liczne grono społecznych współpracowników wywodzących się ze środowisk inżynierskich, naukowych oraz przemysłowych. Sympatycy ci często zajmowali odpowiedzialne stanowiska i mieli wielki autorytet w społeczeństwie.

MTiP cieszyło się rzeczywistym poparciem prezydenta II RP — prof. Ignacego Mościckiego.

Inżynier K. Jackowski, miał dar wytyczania przed Muzeum Techniki i Przemysłu trafnych celów i konsekwentnego do niech dążenia.

Potrafił pozyskać szerokie poparcie społeczne nie tylko do celów doraźnych, ale również — perspektywicznego rozwoju placówki. Jego muzeum było aktywnym ośrodkiem kultury technicznej.

II wojna światowa zniszczyła niestety ten cenny i aktywny ośrodek kultury technicznej.

Inżynier K. Jackowski napisał książkę pt. "**Chlubna karta rozwoju radiotechniki**", Wyd. Arcta w W-wie, nakł. Centralnego Komitetu Polskich Zrzeszeń Radiotechnicznych 1926/27.

Publikował również artykuły w prasie technicznej, jak np.:

- "**Zarys rozwoju i organizacji wojskowej radiotelegrafii w okresie wojny polsko-bolszewickiej (1919-20)**", Przegląd Wojskowo-Techniczny (Łączność) 1928, t. IV, z. 6, str. 1094-1117.
- "**Rola wojska w rozwoju polskiej radiotechniki**", Przegląd Wojskowo-Techniczny (Łączność) 1928, z. 6. t. IV.
- "**Łączność w świetle sowieckich zapatrywań na funkcjonowanie sztabów**", Przegląd Wojskowo-Techniczny R. VII, t. XIV, Warszawa lipiec-grudzień 1933.

Oraz w prasie popularno-technicznej, jak np. w Radio Amatorze.

W roku 1938 został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, a w roku 1939 otrzymał członkostwo honorowe Towarzystwa Liga Pracy.

W czasie kampanii wrześniowej (17 września 1939 r.) dostał się do niewoli sowieckiej w stopniu majora. Zginął w Katyniu na rozkaz Stalina, z rąk sowieckich oprawców (IV 1940), pośmiertnie został awansowany do stopnia podpułkownika (2007).

Był żonaty z Janiną z Żółkiewskich (1898-1991), pozostawił syna Kazimierza Henryka (1926-2012) ps. "Krzysztof", uczestnika Powstania Warszawskiego (1944). Synowa – Teresa z d. Zdziarska (1926-1982) była sanitariuszką w Powstaniu Warszawskim o ps. "Tania".

Literatura:

- [1] Polski słownik biograficzny. T. 10 str. 276.**
 - [2] Polski słownik biograficzny techników polskich - Uzupełnienia i sprostowania w t. 40 do art. Jakowski K.**
 - [3] Maurycy Bryx: "Początki Polskiej Radiotechniki" <http://www.jpilsudski.org/> (XI 2017).**
-

Rys. 5. Tablica zawieszona w b. Muzeum Techniki w PkiN w Warszawie:

PAMIĘCI
**KAZIMIERZA
JACKOWSKIEGO**

UR. W WARSZAWIE 4. XI. 1886,
ZAMORDOWANEGO
W KATYNIU 9. IV. 1940,
WYBITNEGO INŻYNIERA,
PIONIERA RADIOTECHNIKI
W POLSCE,
ZAŁOŻYCIELA I DYREKTORA
MUZEUM TECHNIKI I PRZEMYSŁU
W WARSZAWIE,
KTÓREGO DZIAŁALNOŚĆ
KONTYNUUJE
MUZEUM TECHNIKI

MUZEUM TECHNIKI

AD 2005

**DZIĘKUJĘ PAŃSTWU
ZA UWAGĘ**